Sefer Devarim- the most misunderstood book in the Bible

/Class # 7 For Torah in Motion - by Menachem Leibtag

The Torah reading for Tisha b'Av - 4:25->4:40

I Intro Our custom is to read Devarim 4:25-40 on Tisha b'Av morning. In today's shiur we will try to better understand the meaning of Tisha b'Av in light of this section in Sefer Devarim.

Underlying guestion: What does Tisha b'Av commemorate? **Destruction of Temple or EXILE**

Devarim chapter 4

בה כִּי-תוֹלִיד בַּנִים וּבָנֵי בַנִים, ָןנוֹשַׁנְתֶּם בָּאָרֵץ; **וִהִשִּׁחַתֵּם**, and shall deal corrupuly, and make a graven image, even the form of וַעַשִּׁיתֵּם הָרַע בְּעִינֵי יִהוָה-אֱלֹהֵידְּ,

25 When thou shalt beget children, and children's children, and ye shall have been long in the land, and shall deal corruptly, and make any thing, and shall do that which is evil in the sight of the LORD thy God, to provoke Him;

כו הַעידתי בָכֶם הַלּוֹם אֵת-הַשְּׁמֵים ָוְאֵת-הַאַרֵץ, כִּי-אַבד תאבָדון מַהֶר, -מֶעַל הָאָרֵץ, אֲשֵׁר אַתֵּם עֹבְרִים אֵת הַיַּרְדָּן שָׁמָה לִרְשִׁתָּה - לֹא-תַאַרִיכָן יַ**מִים עַלֵיהַ**, כִּי השָׁמֵד תִּשָּׁמֵדוּן.

26 I call heaven and earth to witness against you this day, that ye shall soon utterly perish from off the land whereunto ye go over the Jordan to possess it; ye shall not prolong your days upon it, but shall utterly be destroyed.

כז וְהַפִּיץ יִהוָה אֵתְכֵם, בַּעַמִּים; וְנִשְׁאַרְתֵּם, מִתֵּי מִסְפַּר, בַּגּוֹיִם, אֵשֵׁר יַנַהֶג יָהוָה אֵתְכֶם שַׁמַּה.

27 And the LORD shall scatter you among the peoples, and ye shall be left few in number among the nations, whither the LORD shall lead you away.

כח וַעַבַדְתֵּם-שַׁם אֱלֹהִים, ַבְעֲשֵׂה יָדֵי אַדַם: עֵץ וַאֶבֶן*-*אָשֶר לא-יִרְאוּן וְלֹא יִשְּׁמְעוּן,-ולא יאכלון ולא יריחן.

28 And there ye shall serve gods, the work of men's hands, wood and stone, which neither see, nor hear, nor eat, nor smell.

כט וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת-יְהוָה : אֱלהֵידָ, וּמָצָאתָ פי תדרשנו, בכל-לבבד ובכל-נפשד.

29 But from thence ye will seek the LORD thy God; and thou shalt find Him, if thou search after Him with all thy heart and with all thy soul.

II. What causes Exile - one sin, or a progression of sin:

ַוּעֲשִּיתֵם פֵּסֵל תִמוּנַת כּל, **וַעֲשִיתֵם פֵּסֵל** תִמוּנַת כּל, וַ**עשִיתֵּם הַרַע בְּעִינֵי יִהוַה-אֵלהִידְּ**, לְהַכְעִיסוֹ.

Ibn Ezra's commentary to 4:25

כה(כי תוליד בנים ....**–ועשיתם הרע –בשאר המצות, כמו: לרצוח ולנאוף**).

25) AND YOU SHALL DEAL CORRUPTLY - With regard to the rest of the commandments such as to murder or to commit adultery

What leads Ibn Ezra to this conclusion - i.e. not only idol worship

– note parallel to the reason for the Flood Breishit chapter 6 - corruption

ָהָאֱלֹהִים ; וַתִּמֵּלֵא הַאַרֵץ<mark>, חַמְס</mark>.

לְבְנֵי, לְבְנֵי, לִבְּנֵי, And the earth was corrupt before God, and the earth was filled with violence.

יב ויַרְא אֱלֹהִים אֶת-הָאָרֵץ, 12 And God saw the earth, and, וְהָנֶה נִשְׁחַתָּה: כִּי-הְשָּׁחִית כַּל-ַבַּשַר אֶת-דַּרְכּוֹ, עַל-הַאַרֵץ. {ס

behold, it was corrupt; for all flesh had corrupted their way upon the earth. {S}

יג ויאמר אלהים לנח, קץ כַּל-בָּשֶר בָּא לְפַנֵי--<mark>כִּי-מַלְאָה הָאָרֵץ</mark> <u>חמס, מפניהם</u>; והנני משחיתם, .אָת-הַאַרֵץ.

13 And God said unto Noah: The end of all flesh is come before Me; for the earth is filled with violence through them; and, behold, I will destroy them with the earth.

Devarim chapter 6 - what is evil in the EYES OF GOD

ָטז לא תְנַסּוּ, אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, בַּאֲשֶׁר נִסִּיתֵם, בַּמַּסָּה.

16 Ye shall not try the LORD your God, as ye tried Him in Massah.

יז שָמור תשְמְרוּן, אֵת-מִצות יְהוָה אַלהֶיכֶם, ועדתַיו וְחַקַּיו, אַשֶּׁר צוַדְ.

17 Ye shall diligently keep the commandments of the LORD your God, and His testimonies, and His statutes, which He hath commanded thee.

יח ועשית הישר והטוב, בְּ**עִינֵי יִהוָה־**-לְמַעַן, יִיטַב לַדְּ, וּבָאתָ וְיָרַשְׁתָּ אֵת-הָאָרֵץ הַטּבָה, אשר-נשבע יהוה לאבתיד.

18 And thou shalt do that which is right and good in the sight of the LORD; that it may be well with thee, and that thou mayest go in and possess the good land which the LORD swore unto thy fathers,

Most likely source for Ibn Ezra's specific example - Yirmiyahu 7

Jeremiah Chapter 7 יְרְמִיָּהוֹי ?

אַ הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל-יִרְמְיָהוּ, מֵאֵת יהוה לאמר.

1 The word that came to Jeremiah from the LORD, saying:

ָ עֲמֹד, בִּשַּׁעַר בֵּית יִהוָה, וְקַרַאתַ שַּׁם, word, and say: Hear the word of יָהוַה, כַּל-יִהוּדָה הַבַּאִים בַּשְּעַרִים האלה, להשתחות, ליהוה. {ס}

2 Stand in the gate of the LORD'S house, and proclaim there this the LORD, all ye of Judah, that enter in at these gates to worship the LORD. $\{S\}$

ג כה-אָמַר יהוָה צבָאוֹת, אֱלֹהֵי ישִׂרָאֵל, הֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם, וּמַעַלְלֵיכֶם; וַאֲשַׁכְּנָה אַתִּכֶם, בַּמָּקוֹם הַזָּה.

3 Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Amend your ways and your doings, and I will cause you to dwell in this place.

ד אַל-תַבָּטָחוּ לַכָּם, אֵל-דָבַרִי הַשְּקַר לאמר: הֵיכַל יָהוָה הֵיכַל יָהוָה, הֵיכַל יהוה המה.

4 Trust ye not in lying words, saying: 'The temple of the LORD, the temple of the LORD, the temple of the LORD, are these.

ה כִּי אִם-הֵיטֵיב תֵּיטִיבוּ, אַת-דַּרְכֵיכֵם ָוְאֶת-מַעַלְלֶיכֶם: אם-עַשוֹ תַעֲשוּ מִשְפַּט, ביו איש וביו רעהו.

5 Nay, but if ye thoroughly amend your ways and your doings; if ye thoroughly execute justice between a man and his neighbour;

וֹ גֵּר יָתוֹם וְאַלְמָנָה, לֹא תַעֲשֹׁקוּ, וְדָם נָקִי, אַל-תִּשְׁפְּכוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה; וְאַחֲרֵי אֵלהִים אַחֵרִים לֹא תֵלְכוּ, לִרַע לַכֶּם.

6 if ye oppress not the stranger, the fatherless, and the widow, and shed not innocent blood in this place, neither walk after other gods to your hurt;

ז ְשִׁכַּנְתִּי אֶתְכֶם, בַּפָּקוֹם הַזֶּה--בָּאָרֶץ, אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתִיכֶם: לְמִן-עוֹלָם, ועד-עוֹלם.

7 then will I cause you to dwell in this place, in the land that I gave to your fathers, for ever and ever.

ח הגַה אַתֶּם בּטְחִים לָכֶם, עַל-דִּבְרֵי הַשַּׁקֵר--לָבָלָתִּי, הוֹעִיל. **8** Behold, ye trust in lying words, that cannot profit.

ט הָגָנֹב רָצֹתַ וְנָאֹף, וְהִשְּׁבֵע לַשֶּׁקֶר וְקִפֵּר לַבְּעַל; וְהָלֹדְ, אַחֲרִי אֵלֹהִים אַחָרִים--אֵשֶׁר לֹא-יִדַעְתָּם. אֵלֹהִים אַחָרִים--אֵשֶׁר לֹא-יִדַעְתָּם.

9 Will ye steal, murder, and commit adultery, and swear falsely, and offer unto Baal, and walk after other gods whom ye have not known,

י וּבָאתֶם וַעֲמַדְתֶּם לְפָנֵי, בַּבַּיִת הַּזֶּה אֲשֶׁר נִקְרָא-שְׁמִי עָלָיו, וַאֲמַרְתֶּם, נִצֵּלְנוּ--לְמַעַן עֲשׂוֹת, אֵת כָּל-הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה. 10 and come and stand before Me in this house, whereupon My name is called, and say: 'We are delivered', that ye may do all these abominations?

יא הַמְעָרַת פָּרְצִים, הָיָה הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר-נִקְרָא-שְׁמִי עָלָיו--בְּעֵינֵיכֶם; גַּם אָנֹכִי הִנָּה רָאִיתִי, נְאֻם-יְהֹוָה. 11 Is this house, whereupon My name is called, become a den of robbers in your eyes? Behold, I, even I, have seen it, saith the LORD.

יבּ כִּי לְכוּ-נָא, אֶל-מְקוֹמִי אֲשֶׁר בְּשִׁילוֹ, אֲשֶׁר שִׁכַּנְתִּי שְׁמִי שָׁם, בָּרְאשׁוֹנָה; וּרְאוּ, אֵת אֲשֶׁר-עָשִׂיתִי לוֹ, מִפְּנֵי, רְעַת עַמִּי ישׂראל. **12** For go ye now unto My place which was in Shiloh, where I caused My name to dwell at the first, and see what I did to it for the wickedness of My people Israel.

יג וְעַתָּה, יַעַן עֲשׂוֹתְכֶם אֶת-כָּל-הַפַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה--נְאֵם-יְהוָה; וָאֲדַבֵּר 13 And now, because ye have done all these works, saith the LORD, and I spoke unto you, speaking betimes and often, but ye heard

אֲלֵיכֶם הַשְּׁכֵּם וְדַבֵּר, וְלֹא שְׁמַעְתֶּם, וַאֵקָרַא אָתִכֶם, וְלֹא עֵנִיתֵם. not, and I called you, but ye answered not;

יד וְעָשִׂיתִי לַבַּיִת אֲשֶׁר נִקְרָא-שְׁמִי עָלָיו, אֲשֶׁר אַתֶּם בּטְחִים בּוֹ,

14 therefore will I do unto the house, whereupon My name is called, wherein ye trust, and unto the place which I gave to you and to your fathers, as I have done to Shiloh.

וְלַמָּקוֹם, אֲשֶׁר-נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם--בַּ**אֲשֵׁר עַשִּיתִי, לִשְׁלו**ֹ.

טו וְהִשְׁלַכְתִּי אֶתְכֶם, מֵעַל פָּנָי, כַּאֲשֶׁר הִשְׁלַכְתִּי אֶת-כָּל-אֲחֵיכֶם, אֵת כָּל-זֶרַע אֶפְרָיִם..... **15** And I will cast you out of My sight, as I have cast out all your brethren, even the whole seed of Ephraim. **{P**}

כֹא כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: עלוֹתֵיכֶם סְפוּ עַל-זִבְחֵיכֶם, וָאָכָלוּ בַשַּׁר. **21** Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.

כב כִּי לֹא-דִבַּרְתִּי אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם, וְלֹא צִוִּיתִים, בְּיוֹם הוציא (הוֹצִיאִי) אוֹתָם, מֵאֵרֵץ מִצְרַיִם--עַל-דִּבְרֵי עוֹלָה, וָזָבַח.

22 For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כּג פִּי אִם-אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה צִּוִּיתִּי אוֹתָם לֵאמר, שִׁמְעוּ בְקוֹלִי--וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים, וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם; וַהַלַּכְתֶּם, בְּכָל-הַדֶּרֶדְ אֲשֶׁר אֲצַוָּה אֵתְכֶם, לִמַעַן, יִיטַב לַכֶם. 23 but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

כד וְלֹא שָׁמְעוּ, וְלֹא-הְטוּ אֶת-אָזְנָם, וַיֵּלְכוּ בְּמעצות, בִּשְררוּת לִבָּם הָרָע; וַיִּהִיוּ לָאַחור, וָלֹא לְפַנִים.

24 But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in their own counsels, even in the stubbornness of their evil heart, and went backward and not forward,

III. In the context of chapter 4 - & all of Sefer Devarim:

General, keeping the laws to be worthy of Hashem's help,

א וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל, שְׁמַע אֶל-הַחֻקִּים וְאֶל-הַמִּשְׁפְּטִים, אֲשֶׁר אָנֹכִי מְלַמֵּד אֶתְכֶם, לַעֲשׁוֹת--לְמַעַן תִּחְיוּ, וּבָאתֶם וִיִּרְשְׁתֶּם אֶת-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם, נֹתֵן לָכֶם.

The purpose of the laws – light to the nations

ה רְאֵה לִמֵּדְתִּי אֶתְכֶּם, חֻקִּים וּמִשְׁפְּטִים, כַּאֲשֶׁר צְוַּנִי, יְהוָה אֱלֹהָי: לַעֲשׁוֹת כֵּן--בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ

ו וּשְׁמֵּרְתֶּם, וַעֲשִּׁיתֶם--כִּי הָוֹא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם, לְעֵינֵי הָעַפִּים הָאֵפֶּה, וְאָמְרוּ הָעַפִּים הָאֵפֶּה, וְאָמְרוּ רַק עַם-חָכֶם וְנָבוֹן, הַגּוֹי הַגְּדוֹל הַיֶּה .ז בִּי מִי-גוֹי גָּדוֹל, אֲשֶׁר-לוֹ אֱלֹהִים קְרֹבִים אֵלָיו, כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ, בְּּכָל- אֲשֶׁר-לוֹ אֱלִיוּ .ח וּמִי גּוֹי נָדוֹל, אֲשֶׁר-לוֹ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צַּדִיקִם, כְּכֹל הַתּוֹרָה הַזּאֹת, אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹרָה הַזּאֹת, אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם.

ט רַק הִשָּׁמֶר לְדְּ וּשְׁמֹר נַפְשְׁדְּ מְאֹד, פֶּן-תִּשְׁכַּח אֶת-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-רָאוּ עֵינֶידְ וּפֶּן-יָסוּרוּ מִלְּבָבְדְּ, כֹּל, יְמֵי חַיֶּידְ; **וְהוֹדֵעְתָּם לְבָנֶידְ, וְלִבְנֵי בָנֶידְ** יִיוֹם, אֲשֶׁר עְמַדְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶידְ בְּחֹרֵב ...

יד וְאֹתִי צִנָּה יְהוָה, בָּעֵת הַהִּוֹא, לְלַמֵּד אֶתְכֶם, חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים: לַעֲשֹׁתְכֶם אֹתָם--בָּאָרֶץ, אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ Danger of idol worship – even with good intentions

טו וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד, לְנַפְשֹׁתֵיכֶם: כִּי לֹא רְאִיתֶם, כָּל-תְּמוּנָה, בְּיוֹם דִּבֶּר יְהנָה אֲלֵיכֶם בְּחֹרֵב, מִתּוֹדְ הָאֵשׁ טז בֶּן-תַּשְׁחִתוּן--וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם בֶּּסֶל, תְּמוּנַת כָּל-סְמֶל:

- תַּבְנִית זָכָר, אוֹ נְקֵבָה .יז
- תַּבְנִית, כָּל-בְּהֵמָה אֲשֶׁר בָּאָרֶץ;תַּבְנִית, כָּל-בְּהֵמָה אֲשֶׁר בָּאָרֶץ;
- תַּבְּנִית כָּל-צִפּוֹר כָּנָף, אֲשֶׁר תָּעוּף
   בַּשַּמֵים .יח
- תַּבְנִית, כָּל-רֹמֵשׁ בָּאֲדָמָה; תַּבְנִית כָּל-דָּגָה
   אֵשֵׁר-בַּמֵים, מִתַּחַת לָאָרֵץ.
- יט וּפֶּן-תִּשָּׁא עֵינֶידְ הַשְּׁמֵיְמָה, וְרָאִיתָ אֶת-הַפּוֹכְבִים כּל צְבָא הַשָּׁמֵים, וְנָדַּחְתָּ וְהָשְׁמֵים, וְאָת-הַכּוֹכְבִים כּל צְבָא הַשְּׁמֵיִם, וְנִדַּחְתָּ וְהִשְׁתַּחְוִיתְ לְהֶם, וַעֲבַדְתָּם--אֲשֶׁר חָלַק יְהוָה אֱלֹהֶידְ, אֹתָם, וַעֲבַדְתָּם--אֲשֶׁר חָלַק יְהוָה אֱלֹהֶידְ, אֹתָם, לֹכל הָעַמִּים, תַּחַת כָּל-הַשָּׁמִים.

כ וְאֶתְכֶם לָקַח יְהוָה, וַיּוֹצְא אֶתְכֶם **מִכּוּר הַבּּרְיֶל** מִמִּצְרָיִם, לִהְיוֹת לוֹ לְעֵם נַחֲלָה, כַּיּוֹם הַיֶּה .

IV The theme of the Temple and national center in Devarim

See chapter 12

Concept of "knowing God - in Yirmiyahu [today's Haftara]
See Yirmiyahu chapters 9 in light of chapter 7

Jeremiah Chapter 9 יְרְמִיָּהוֹיּ

אַ מִי-יִתְּנֵנִי בַּמִּדְבָּר, מְלוֹן ארְחִים, וְאֶעֶזְבָה אֶת-עַמִּי, וְאֵלְכָה מֵאתָּם: כִּי כַלָּם מִנָאֵפִים, עַצֵרֵת בֹּגְדִים. 1 Oh that I were in the wilderness, in a lodging-place of wayfaring men, that I might leave my people, and go from them! For they are all adulterers, an assembly of treacherous men.

ב וַיַּדְרְכוּ אֶת-לְשׁוֹנָם קַשְׁתָּם שֶׁקֶר, וְלֹא לֶאֲמוּנָה גָּבְרוּ בָאָרֶץ: כִּי מֵרְעָה אֶל-רָעָה לֶאָרָץ: יָּי מֵרְעָה אֶל-רָעָה יָצָאוּ וְאֹתִי לֹא-יָדָעוּ, נְאַם-יִהוָה.

2 And they bend their tongue, their bow of falsehood; and they are grown mighty in the land, but not for truth; for they proceed from evil to evil, and Me they know not, saith the LORD.

ג אִישׁ מֵרֵעֵהוּ הִשְּׁמֵרוּ, וְעַל-כָּל-אָח אַל-תִּבְטָחוּ: כִּי כָל-אָח עָקוֹב יַעְקב, וְכָל-רֵעַ רַכִיל יַהַלדְּ. **3** Take ye heed every one of his neighbour, and trust ye not in any brother; for every brother acteth subtly, and every neighbour goeth about with slanders.

ד וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יְהָתֵלּוּ, וֶאֱמֶת לֹא יְדַבֵּרוּ ; לִמְדוּ לְשׁוֹנָם דַּבֶּר-שֶׁקֶר, הַעֲוֵה נִלְאוּ. 4 And they deceive every one his neighbour, and truth they speak not; they have taught their tongue to speak lies, they weary themselves to commit iniquity.

ה שִּבְתְּדְּ, בְּתוֹדְ מִרְמָה ; בְּמִרְמָה מֵאֲנוּ דַעַת-אוֹתִי, נְאֻם-יְהוָה. {ס} **5** Thy habitation is in the midst of deceit; through deceit they refuse to know Me, saith the LORD. {**S**}

וּ לָכֵן, כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת, הִנְנִי צוֹרְפָם, וּבְחַנְתִּים: כִּי-אֵיךְ אֶעֶשֶׁה, מִפְּנֵי בַּת-עַמִּי. 6 Therefore thus saith the LORD of hosts: behold, I will smelt them, and try them; for how else should I do, because of the daughter of My people?

ז חֵץ שוחט (שָׁחוּט) לְשׁוֹנָם, מִרְמָה דִבֵּר; בְּפִיו, שָׁלוֹם אֶת-רֵעֵהוּ יְדַבֵּר, וּבְקַרְבּוֹ, יָשִׂים אָרְבּוֹ.

7 Their tongue is a sharpened arrow, it speaketh deceit; one speaketh peaceably to his neighbour with his mouth, but in his heart he layeth wait for him.

ת הַעַל-אֵבֶּה לֹא-אֶפְקָד-בָּם, נְאֵם-יְהוָה; אָם בְּגוֹי אֲשֶׁר-כָּזֶה, לֹא תִתְנַקֵּם נפשׁי. {ס}

8 Shall I not punish them for these things? saith the LORD; shall not My soul be avenged on such a nation as this? {S}

ש על-הֶהָרִים אֶשָּׁא בְּכִי וָנֶהִי, וְעַל-נְאוֹת מִדְבָּר קִינָה--כִּי נִצְתוּ מִבְּלִי-אִישׁ עבֵר, וְלֹא שָׁמְעוּ קוֹל מִקְנֶה; מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם ועד-בַּהַמֵּה, נַדְדוּ הַלָּכוּ.

9 For the mountains will I take up a weeping and wailing, and for the pastures of the wilderness a lamentation, because they are burned up, so that none passeth through. And they hear not the voice of the cattle; both the fowl of the heavens and the beast are fled, and gone.

וְנַתַתִּי אֶת-יְרוּשָׁלַם לְגַלִּים, מְעוֹןתַּנִּים; וְאֶת-עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה,מִבְּלִי יוֹשֵׁב. {ס}

10 And I will make Jerusalem heaps, a lair of jackals; and I will make the cities of Judah a desolation, without an inhabitant. {S}

יא מִי-הָאִישׁ הֶּחָכָם וְיָבֵן אֶת-זֹאׁת, וַאֲשֶׁר דִּבֶּר פִּי-יְהוָה אֵלָיו וְיַגִּדָהּ; עַל-מָה אָבְדָה הָאָרֶץ, נִצְּתָה כַמִּדְבָּר מִבְּלִי עֹבֵר. {ס}

11 Who is the wise man, that he may understand this? And who is he to whom the mouth of the LORD hath spoken, that he may declare it? Wherefore is the land perished and laid waste like a wilderness, so that none passeth through? {S}

יב וַיּאמֶר יְהוָה--**עַל-עָזְבָם אֶת-תּוֹרָתִי,** אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיהֶם ; **וְלֹא-שָׁמְעוּ בְקוֹלִי,** וְלֹא-הָלְכוּ בָהּ.

12 And the LORD saith: Because they have forsaken My law which I set before them, and have not hearkened to My voice, neither walked therein;

יג וַיֵּלְכוּ, אַחֲרֵי שְׁרְרוּת לִבָּם--וְאַחֲרֵי, הַבְּעָלִים, אֲשֶׁר לִמְּדוּם, אֲבוֹתָם. {פ} 13 But have walked after the stubbornness of their own heart, and after the Baalim, which their fathers taught them. {P}

יד לְכֵן, כּה-אָמֵר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הִנְנִי מַאֲכִילָם אֶת-הָעָם הַזֶּה, לַעֲנָה; וְהִשְׁקִיתִים, מֵי-רֹאשׁ.

14 Therefore thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Behold, I will feed them, even this people, with wormwood, and give them water of gall to drink.

טו וַהֲפִצוֹתִים, בַּגּוֹיִם, אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ, הַפָּה וַאֲבוֹתָם; וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת-הַחֵרֶב, עַד כַּלּוֹתִי אוֹתַם. {פ} **15** I will scatter them also among the nations, whom neither they nor their fathers have known; and I will send the sword after them, till I have consumed them. {**P**}

• • •

כב כּה אָמַר יְהוָה, אַל-יִתְהַלֵּל חָכָּם בְּחָכְמָתוֹ, וְאַל-יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר, בִּגְבוּרָתוֹ; אַל-יִתְהַלֵּל עַשִּׁיר, בְּעַשִּׁרוֹ. 22 Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, let not the rich man glory in his riches;

כג כִּי אִם-בְּזאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל, **הַשְּׁבֵּל וְיָדעַ אוֹתיֹ**--כִּי אֲנִי יְהוָה, <mark>עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ</mark>: כִּי-בָאֵלֶּה חָפַצְתִּי, נְאֻם-יְהוָה. {ס}

23 But let him that glorieth glory in this, that he understandeth, and knoweth Me, that I am the LORD who exercise mercy, justice, and righteousness, in the earth; for in these things I delight, saith the LORD. {S}

V. Remainder of the Torah reading - and connection to Alienu

כּט וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךּ, וּמָצָאתָ : כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ, בְּכָל-לְבָבְךְ וּבְכָל-נַפְשֶׁךְ.

29 But from thence ye will seek the LORD thy God; and thou shalt find Him, if thou search after Him with all thy heart and with all thy soul.

ל בַּצַר לְדְּ--וּמְצָאוּדְ, כּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה ; בְּאַחֲרִית, הַיָּמִים, וְשַבְתָּ עִד-יְהוָה אֱלהֶידְ, וְשָׁמֵעְתָּ בְּקלו. **30** In thy distress, when all these things are come upon thee, in the end of days, thou wilt return to the LORD thy God, and hearken unto His voice;

לא כִּי אֵל רַחוּם יְהוָה אֱלהֶיךּ, לא יַרְפְּךּ וְלֹא יַשְׁחִיתֶדּ ; וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת-בְּרִית אֲבֹתֶיךּ, אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם. **31** for the LORD thy God is a merciful God; He will not fail thee, neither destroy thee, nor forget the covenant of thy fathers which He swore unto them.

לב כִּי שְׁאַל-נָא לְיָמִים רָאשׁנִים אֲשֶׁר-הָיוּ לְפָנֶיךָּ, לְמִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם עַל-הָאָרֶץ, וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם, וְעַד-קְצֵה 32 For ask now of the days past, which were before thee, since the day that God created man upon the earth, and from the one end of heaven unto the other, whether there hath been any such thing as this great thing is, or hath been heard like it?

הַשָּׁמָים: הַנִּהְיָה, כַּדָּבָר הַנָּדוֹל הַזֶּה, או, הַנִשְּׁמֵע כַּמהוּ.

לג הֲשָׁמֵע עָם קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר מִתּוֹדְ-הָאֵשׁ, כַּאֲשֶׁר-שָׁמֵעְתָּ אַתָּה--ויחי. 33 Did ever a people hear the voice of God speaking out of the midst of the fire, as thou hast heard, and live?

לד אוֹ הֲנִפָּה אֱלֹהִים, לָבוֹא לָקַחַת לוֹ גוֹי מִקֶּרֶב גוֹי, בְּמֵפֹת בְּאתת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבְיָד חֲזָקָה וּבִּזְרוֹעַ נְטוּיָה, וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים: כְּכל אֲשֶׁר-עָשָׂה לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, בְּמִצְרַים--לְעֵינֶיךּ.

34 Or hath God assayed to go and take Him a nation from the midst of another nation, by trials, by signs, and by wonders, and by war, and by a mighty hand, and by an outstretched arm, and by great terrors, according to all that the LORD your God did for you in Egypt before thine eyes?

לה אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת, כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים: אֵין עוֹד, מִלְבַדּוֹ. **35** Unto thee it was shown, that thou mightest know that the LORD, He is God; there is none else beside Him.

לו מן-הַשָּׁמֵים הִשְּׁמִיעֲדְּ אֶת-קלוֹ, לְיַסְּרֶדָּ ; וְעַל-הָאָרֶץ, הֶרְאֲדְּ אֶת-אִשׁוֹ הַגְּדוֹלָה, וּדְבָרָיוֹ שָׁמֵעְתָּ, מִתּוֹדְּ הָאֵשׁ.

36 Out of heaven He made thee to hear His voice, that He might instruct thee; and upon earth He made thee to see His great fire; and thou didst hear His words out of the midst of the fire.

לז וְתַחַת, כִּי אָהַב אֶת-אֲבֹתֶיךּ, וַיִּבְחַר בְּזַרְעוֹ, אַחֲרָיו ; וַיּוֹצְאֲדְּ בְּפָנָיו בַּכֹחוֹ הַגַּדל, מִמִּצְרַיָם. **37** And because He loved thy fathers, and chose their seed after them, and brought thee out with His presence, with His great power, out of Egypt,

לח לְהוֹרִישׁ, גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצֵמִים מִמְּדְ--מִפָּנֶידְּ ; לַהֲבִיאֲדְּ, לָתֶת-לְדְּ אֵת-אַרְצָם נַחֲלָה--כַּיּוֹם הַזֵּה. **38** to drive out nations from before thee greater and mightier than thou, to bring thee in, to give thee their land for an inheritance, as it is this day;

לט **וְיָדַעְתְּ הַיּוֹם**, וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל-לְבָבֶךְּ, כִּי יְהוָה הוּא הָאֶלהִים, בַּשְּׁמֵים מִמֵּעַל וְעַל-הָאָרֵץ מִתָּחַת: אֵין, עוד. הָאָרֵץ מִתָּחַת: אֵין, עוד. **39** know this day, and lay it to thy heart, that the LORD, He is God in heaven above and upon the earth beneath; there is none else.

מּ וְשָׁמַרְתָּ אֶת-חֻקִּיו וְאֶת-מִצְוֹתָיו, אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךְּ הַיּוֹם, אֲשֶׁר יִיטֵב לְךְּ, וּלְבָנֶיךְּ אַחֲרֶיךְּ--וּלְמַעַן תַּאֲרִיךְ יָמִים עַל-הָאֲדָמָה, אֲשֶׁר יְהנָה אֱלֹהֶיךְ נֹתֵן לְךְּ כָּל-הַיָּמִים. {פ} **40** And thou shalt keep His statutes, and His commandments, which I command thee this day, that it may go well with thee, and with thy children after thee, and that thou mayest prolong thy days upon the land, which the LORD thy God giveth thee, for ever. {**P**}